

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto XVII, 11

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

November 1970

10. oktobra 1920 se je plebiscit na Koroškem odločil v korist Avstrije.

Začelo se je načrtno raznarodovanje slovenske Koroške.

Zastrupili so slovenskega poslanca župnika Poljanca, ukinili Mohorjevo družbo, prepovedali slovenski jezik v uradu in v cerkvi, razkropili slovenske duhovnike tako, da jih je od 80 moralo iti na nemške fare 67. Leta 1942 so poslali 300 družin v druge kraje. Za leto 1943 so bili določeni novi tisoči družin. V celoti so izselili nad 3.000 Slovencev v taborišča, kjer jih je pomrlo nad 800, čez tisoče so jih zaprli po ječah in precej obglavili... Koroško vprašanje je bilo „rešeno“ v smislu načrtnega popolnega iztrebljenja naroda.

Ob koncu druge svetovne vojne, ko je bila Nemčija, h kateri je spadala Avstrija, premagana, smo po čudni usodi slovensko Koroško vdrugič izgubili.

Tudi danes – 25 let po drugi svetovni vojni – se morajo boriti koroški Slovenci za svoje osnovne pravice, kljub bolj precizno uzakonjenim meddržavnim obveznostim do manjšinskih narodnih skupin. Boj za slovensko šolstvo je v ospredju naporov, ki zadevajo ob skrajni šovinizem...

Mi Koroške ne moremo preboleti, te naše Karantanije, ki je stala ob zibelki moderne svetovne demokracije, ko je pod njenim vplivom predsednik Jefferson leta 1779 sestavljal ameriško ustavo.

Petdesetletnica naj bo posvečena mirnemu in plodnemu sožitju Slovencev z Nemci na Koroškem in ta naj bo rodovitna za koroške Slovence. Naj nam ne bo tam, kjer nam je tekla zibelka, izkopen prežgodnji grob.

Svobodna Slovenija,
Bs. Aires, 8. okt. 1970 str. 1

Obiski

VEDNO bolj se množijo obiski članov naše izseljenske skupnosti doma, kakor tudi rojakov iz domovine pri nas. Če smo doslej te obiske, ene in druge, kar na splošno chsojali ali si pred njimi zakrivali oči, to ne bo več mogoče. Temu pojavu moramo trezno in pogumno pogledati v obraz in ga stvarno presoditi.

O obiskih v domovini sem spregovoril drugje. Ne uvidim, zakaj bi morali biti nekaj npravno zlega, vsaj gledano na splošno pač niso; upravičeni pa utegnejo biti pomisleki proti kakemu obisku. Politično so lahko umestni ali ne, a o tem naj pove jasno in utemeljeno sodbo politika. Narodnostno pa so vsaj mladim lahko zelo koristni, omogočajo jim, da vsaj za kratek čas polno zažive svoje slovenstvo.

Manj jasno in premišljeno je naše mnenje o obiskih pri nas, seveda o onih iz domovine, čeprav bi se prav tako splačalo razgovoriti se o obiskih iz drugih delov sveta in o njihovem smislu in pomenu.

Malo nas je in vedno manj, takih, ki smo tudi kulturno delavni, še manj; in takih, ki se zares trudimo najti ustreznih rešitev našim novim problemom, komaj za nekaj prstov. V takem primeru smo v nevarnosti, da se kulturno zapremo v nekaj idej, da se nam zoži kulturno obzorje, da nam usahne ustvarjalna sila. S tem pa se spodrežejo naše življenjske sile, zlasti se še bolj odbije mladina, katero že tako le s težavo ohranjamo, če jo sploh ohranjamo.

Pa je še druga nevarnost, ki tudi za nas nikakor ni le namišljena. Dušeslovni poskusi so pokazali, da pretesna zaprtost celo živali požene v nevrose. Če kokoši naženemo v pretesen prostor in v njem držimo, se oklujejo in okoljejo med seboj. Nagoni in potrebe, ki si ne najdejo naravne, prikladne zaposlitve, se uporabijo za medsebojni boj.

Podobno je tudi pri ljudeh. Kadar se zapirajo v preozek duhovni in idejni krog, se ne morejo več prikladno zaposliti njihove zmožnosti, ne more se zadostiti njihovi potrebi po polnem življenju. Zato se zmožnosti in sile obrnejo proti soljudem (in celo proti sebi samim). Namesto, da bi se bile in grizle s stvarnostjo, razgrizejo svoje nosilce in napadejo druge ljudi na desni in na levi, spredaj in zadaj. Naše izseljensko življenje nudi dovolj dokazov za to.

A sami, ker nas je premalo in vedno manj, ne moremo ustvariti kulture, ki bi nas polno zaposlila in nas mogla povsem zadovoljiti. Navezani smo na pomoč in na pobude od zunaj. Zlasti še na pobude. Kajti te prožijo energije in so tudi potrebne, da nekdo ustvarjalno dela. Nam manjkajo celo pobude, ki bi nam jih prinašala naša lastna mladina, ker hodi svoja pota in vedno bolj izgublja stik z nami – ali pa mi z njo. Morejo pa nam prinesiti potrebnih pobud obiskovalci iz drugih delov sveta in tudi iz domovine.

Proti slednjim se zlasti izražajo pomisleki, čeprav se menda še nihče ni vprašanje resno posvetil, ga razčlenil in presodil. Kaj bi imeli proti njim? Da bi nas utegnili okužiti z zmotnimi idejami ali nas zapeljati politično? Odgovor na drugi del vprašanja tudi tukaj prepustimo politikom.

Glede na stik z drugačnimi idejami (o čemer sem tudi že razpravljaj na drugem mestu), bi mogli omeniti, da nobena ideja ni že zato napačna, ker je drugačna, njen kulturni pomen pa je prav v tem, da je drugačna. Ravno zato jo moremo soočiti s svojimi idejami ter vero vanje okrepiti ali pa jih popraviti, do česar pač soočenje pripelje.

Prav tako nikakor ni nujno, da bi ljudje, ki prihajajo iz domovine, že samo zato morali biti nosilci napačnih idej. Duh veje, kjer hoče, ne samo pri nas, in veseli moramo biti, da je tako. Ko bi le čim več ljudem podelil dobrih navdihov!

Tudi za nas more vsebovati nauk dogodek, ki ga posnemamo iz sv. pisma stare zaveze. Ko je Gospod hotel govoriti svojemu ljudstvu, je naročil Mojzesu in ta je „zbral sedemdeset mož izmed starešin ljudstev ter jih postavil okrog šotora.

OBISKI...

Gospod je stopil dol v oblaku in govoril z njimi; vzel je od duha, ki je bil nad njim, in ga dal nad sedemdeset starih. Ko je duh prišel nadnje, so prerokovali, pozneje pa ne več. — Dva moža pa sta ostala v taboru... Duh je prišel tudi nadnju; bila sta namreč med zapisanimi, nista pa šla k šotoru; in prerokovala sta v taborišču... Tedaj je spregovoril... Jozue, ki je bil izza svoje mladosti Mojzesov služabnik, in rekel: „Moj gospod, Mojzes, zabrani jima! Mojzes mu je odvrnil: „Kaj se vnešaš zame? O, da bi vse ljudstvo prerokovalo! Da bi dal Gospod svojega duha nadnje!“ (4 Mojz 11, 24-30)

Kakor pri Izraelcih tudi pri nas Gospod ne daje svojega duha samo tem, ki smo se zbrali okrog našega šotora, v naši izseljenski skupnosti. Tudi zunaj nje so ljudje, nad katere prihaja duh in morejo prerokovati. Napak bi bilo, če bi jim skušali zapreti usta: „O da bi vse ljudstvo prerokovalo! Da bi dal Gospod svojega duha nadnje!“ In da bi dal svojega duha nam, okrog šotora, da bi znali poslušati tudi druge preroke v svoj prid.

Ni najvažnejše, kdo kaj pove, marveč kaj pove in ali je resnica, kar pove. Zapirati se pred resnico, je greh proti duhu, zapirati s silo komu usta, da ne more povedati, kaj on misli, je tudi greh proti duhu. Resnica je tako dragocena vrednota, da jo je treba pozdraviti, naj pride od koderkoli in od kogarkoli, da je le resnica. In to četudi bi

bila neprijetna, četudi bi nalagala spremembo nas samih, naših nazorov in ravnanja. Pravi, da je Janez XXIII. rad ponavljal izrek sv. Gregorja Velikega: „Če resnica prinaša pohujšanje, je bolje dopustiti pohujšanje kot opustiti resnico.“

Da ne smemo že kar naprej odklanjati vsake resnice, pa ne pomeni, da bi morali vsem ljudem v vsem dati prav. Niti tem okrog našega šotora, niti onim, ki so drugje. Presojajmo kritično sebe in svoje nazore, pa tudi druge in njihove nauke. Da jih moremo presoditi, pa jih moramo poznati. Naučiti se bomo morali poslušati in šele potem in res pošteno presojati, ali je to, kar smo slišali, iz duha ali ne. A kadar odrekamo duha, moramo pokazati legitimacijo, pokazati, da smo sposobni in poklicani za to, in pokazati, zakaj povedano ni iz duha.

Presojajmo strogo, a pravično in pošteno! Tudi sebe in svoje nazore. Zakaj četudi smo kdaj imeli prav, še ne pomeni, da imamo vedno prav. Nad izraelske starešine je prišel duh in so prerokovali, pozneje pa ne več. Duh prihaja in odhaja; ni jamstva, da bi prav pri nas ostal za vse večne čase.

Ne zavračajmo po nemarnem pobud, ki jih moremo dobiti od drugih, ker bi se brez njih obsojali na še hitrejšo kulturno smrt!

v i n k o b r u m e n

kulturni večeri ki so bili

5. kulturni večer

O NAJPOGOSTEJŠIH JEZIKOVNIH PEGAH v našem izseljenskem pisanju je 28. avgusta ob osmih v gornji dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu predaval pisatelj in dramatik Joža Vombergar. Predavanje je bila snov letošnjega 5. kulturnega večera, ki ga je vodil predsednik dr. Tine Debeljak.

Vombergar je predaval o napakah našega pisanja najprej s slovniškega stališča. Nato pa je v nekakšni literarni pogodljivosti nazorno s prstom pokazal na naš časnikarski jezik v nalašč za večer sestavljenem „zapisniku dramatične družvene seje“, kjer je uporabil vse najpogostejše fraze sedanjega pisanja. Takoj potem pa je isto sejno poročilo — poslovenil... Tako je izvirno, hudomušno, pa tudi praktično na ustrezajočih primerkih pokazal, kako je tudi časnikarščino mogoče pisati prav in snažno.

Predavanje je bilo literarno zanimivo, četudi predavatelj ni poklicen lingvist: opravičuje njegovo predavanje že dejstvo, da je slovenski pisatelj; še bolj pa splošno priznanje izredne čistosti in zdravja ter sočnosti Vombergarjevega literarnega jezika. Zanimiv razgovor ob koncu se je dotaknil predvsem upravičenosti skrajnega jezikovnega purizma. Škoda samo, da je bil večer skopo obiskan. Zaslужil bi zaradi pomembnosti vsebine in tehtnosti avtorjevih izvajanj mnogo širše in globlje zanimanje, posebej pri onih, ki radi poudarjajo, kako so jim dobrine in vrednote slovenstva mar in pri srcu.

6. kulturni večer

9. SIMFONIJA - KORAL Ludwiga van Beethovna je bila predmet in vsebina 6. kulturnega večera, ki ga je v soboto 12. septembra 1970 ob osmih zvečer v veliki dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu pripravil glasbeni odsek, s sodelovanjem gledališkega, v počastitev 200-letnice skladateljevega rojstva. Nikolaj Jeločnik je za to priložnost pripravil poseben audiovizualni koncert z reprodukcijo 9. simfonije v izvedbi Bruna Walterja s Kolumbijskim orkestrom in s projekcijami iz treh projektorjev hkrati slogovno in vsebinsko ubranih diapozitivov na tematiko posameznih simfoničnih stavkov. Predstava je bila kakovostno na vzor ni višini, kar je nedvomno v veliki meri tudi zasluga vseh številnih sodelavcev pri uresničenju prirediteljeve zamisli:

arh. Jure Vombergar, Frido Beznik, Lojze Rezelj, Beno Truden in Franci Willenpart.

Za uvod je po reprodukciji Beethovne 3. Leonore bral svojo gloslo o Beethovnu in Prešernu kot genijih ritma in besede pesnik in dramatik France Papež. Ta krajši, a po vsebini drzni in duhoviti pisateljev esej, ki je vzbudil živo pozornost pri poslušalcih, je v celoti objavljen v 3. številki letošnjega Meddobja. Spominu na velikega moža in velikega svobodnjaka se je pridružil tudi Nikolaj Jeločnik z literarno skico Beethovne osebnosti in njegovega glasbenega genija. Zanimivost večera je bila ubrana recitacija Papeževega slovenskega prevoda Schillerjeve ode Rádosti, ki jo je z odra komorno globoko pred začetkom 4. stavka korala 9. simfonije izvajal igralec Frido Beznik.

Beethovnov večer je bil po splošnem mnenju številnih gostov med najboljše pripravljene in izvedene večeri v tej 17. sezoni kulturnih večerov.

7. kulturni večer

Teološki odsek je za soboto 19. septembra 1970 pripravil letošnji 7. kulturni večer. V gornji dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu je pred izredno številnim auditorijem — najmočnejši obisk v letošnji sezoni! — predaval profesor teološke fakultete v Ljubljani lazarist dr. Franc Rode CM o temi DANAŠNJE GLEDANJE NA ATEIZEM. Večer je vodil msgr. Anton Orehar namesto obolelega vodje odseka dr. Mirka Gogale. Predstavil je predavatelja s kratko oznako njegove življenjske poti in študija.

Predavatelj je uvodoma opozoril na vzroke nastanka današnjega ateizma, potem pa govoril o dveh dominantnih potezah ateističnega pojavnosti v sodobnem svetu, ki sta politični in integralni ateizem.

Po predavanju se je razvila tehtna, vsebinsko bogata diskusija, na zares zgledni višini, ki jo je spretno vodil msgr. Orehar in ki je v mnogočem posvetila tudi na žgoče probleme naše slovenske zdomske sedanosti, a ne manj tudi naše nevesele polpreteklosti.

Splošno mnenje obiskovalcev naših večerov je, da to predavanje predstavlja hkrati z Brumnovimi ponovnimi razmišljanji o naši izseljenski stvarnosti zares kvaliteten višek letošnje sezone Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu. Predavanje bo objavljeno zaradi izredne tehtnosti in aktualnosti v Meddobju.

— naprej na četrti zgoraj —

VSE PODPORNE ČLANE VABIMO, DA SKORAJ PORAVNAJO SVOJ CLANSKI PRISPEVEK ZA DELOVNO OBDOBJE 1970-1971, KI JE ZA ARGENTINO 30 PESOV (3000 STARIH), ZA VSE DRUGE DEŽELE PA 10 DOLARJEV. — PODPRITE NAŠE DELO, ROJAKI!

NO PUEDE SER motivo de asombro que todo el peso de la propaganda oficial soviética se haya rescatado sobre el escritor Aleksander Solženicín a poco de conocerse la noticia de que había sido laureado con el premio Nobel de literatura de 1970. El Kremlin ha reaccionado en esta ocasión lo mismo que lo hizo doce años atrás, en 1958, en oportunidad de otorgarse igual distinción a Boris Pasternak, autor del "Doctor Živago". Entonces se lo perseguió en Rusia hasta el punto de obligarlo a rechazar el premio conferido. Que Solženicín y Pasternak "no comían forraje en los pesebres del Estado", como dijo cierta vez Benedetto Croce al enjuiciar las genuflexiones de algunos escritores italianos al servicio del régimen fascista, lo pone claramente de manifiesto el hecho de la complacencia con que Moscú recibió pocos años después el anuncio de que Mihail Šolohov, uno de sus escritores más complacientes, recibiera la distinción que ahora es motivo de condena. No es, pues, la institución del Premio Nobel lo que se vitupera, ni siquiera la cuantía del premio acordado, sino la persona que ha merecido tan elevada distinción, y, sobre todo, su obra, la obra que se aplaude y los fundamentos que respaldan la decisión adoptada. En el caso del autor de "División Cáncer", "El primer círculo" y "Un día en la vida de Ivan Denisovič", de las cuales sólo esta última ha podido publicarse en un efímero instante de consentimiento oficial, se ha querido enaltecer "la fuerza ética" y "la actitud insobornable con que ha seguido las irrenunciabiles tradiciones de la literatura rusa".

La persecución que viene sufriendo Solženicín desde el año 1967 —para no referirnos a su prisión de 8 años en varias cárceles soviéticas bajo la acusación de haber proferido expresiones lesivas a la "majestad" del mariscal Stalin— y la que ahora vuelve a organizarse con motivo de la distinción de que ha sido objeto, es probable que terminen por revestir a este episodio literario de los contornos de un pro-

blema político. Pero deberá quedar en claro que a tal situación habrán contribuido exclusivamente los distintos aparatos de la represión intelectual rusa a partir del momento en que acusaron a Solženicín de difundir en Occidente, mediante la publicación de sus novelas, "versiones calumniosas" y "falsas imágenes" sobre la realidad soviética. En la reunión del secretariado de la Unión de Escritores de la Unión Soviética, del 22 de septiembre de 1967, Solženicín fue "invitado" a que desmintiera los juicios adversos al régimen comunista que en torno de su obra se habían publicado en varios países europeos y a que abjurara de las manifestaciones contenidas en la carta dirigida por él a dicha Unión, reclamando por la persistencia de las medidas que prohibían la publicación de sus trabajos en la URSS. Se le reprochó la adopción del título "División Cáncer" elegido para una de sus novelas, entendiéndose sus inquisidores que el término había sido empleado no en su acepción médica sino como un "símbolo". Fue en esa oportunidad cuando ratificó su profesión de fe sobre los designios superiores que caracterizan la tarea del escritor: "Ellos no se reducen a la defensa o a la crítica de este u otro modo de distribución del producto social, a la defensa o a la crítica de esta o aquella forma del sistema estatal. Los fines de un escritor están referidos a cuestiones más generales y más eternas; están vinculados a los secretos del corazón y de la conciencia humana... a las leyes de la humanidad insondable de los milenios y que sólo cesarán cuando se apague la luz del sol."

Dos años después, el 4 de noviembre de 1969, sin haber renunciado a nada, sin haber abjurado de sus ideas, sin retractarse en lo más mínimo de sus puntos de vista, Aleksander Solženicín fue expulsado de la Unión de Escritores de la URSS. Y la dictadura soviética protesta porque la Academia de Suecia ha desatado esa sanción, que Moscú parece considerar como universalmente obligatoria.

"La Prensa", Buenos Aires, octubre de 1970

SLOVENSKI DUHOVNIKI V IZSELJENSTVU BOTRUJEJO MAUSERJEVI KNJIGI „NA OZARAH“

V pomoč knjižnim publikacijam Slovenske kulturne akcije smo pred časom pobudili med nami dokaj nov način: botrovanja posameznim izdanjem. Tako smo za botrovanje zadnji knjigi X. letnika naših publikacij zbirki črtic in novel pokojnega Narteja Velikonje ZANKE pridobili podjetnika Hermana Zupana v Argentini; za povest Lojzeta Ilije iz dni domobranskega boja HUDA PRAVDA se je povabilu k botrstvu rada odzvala Slovenska hranilnica in posojilnica S.L.O.G.A. v Ramos Mejía pri Buenos Airesu z darom 200.000 starih pesov (knjiga bo izšla ob novem letu).

Na posebno povabilo našega blagajnika se je pa od-

zvalo doslej že kar precej slovenskih duhovnikov v izseljenstvu, da botrujejo prvi knjigi XI. letnika naših publikacij, zbirki črtic pisatelja Karla Mauserja NA OZARAH, ki bo te dni izšla in v katerih je še posebej slovenski duhovnik med našim pred in medvojnem kmečkim življenjem v domovini postavljen v zares lepo in svetlo luč. Ta novi skupni duhovniški botrski dar naj bi bil obenem tudi gmotna in moralna opora plemenitemu delu Slovenske kulturne akcije. Doslej so naslednji — mnogi iz skromnosti neimenovani — slovenski duhovniki darovali naslednje vsote za publikacijo Mauserjevih črtic NA OZARAH:

Iz Argentine:

N. N., 50.000 pesov
Boris Koman, 50.000 pesov
msgr. Anton Orehar, 5000 pesov
N. N., 5000 pesov
Franc Sodja CM, 4000 pesov
Franc Reberšček CM, 1000 pesov
(vse vsote so mišljene v starih pesih)

Od drugod:

msgr. Ignacij Kunstelj, Rim, 12.700 pesov
msgr. Jože Jagodic, Avstrija, 500 šilingov
Janez Zupan SDB, Bolivija, 7 dolarjev

Iz Združenih držav:

Jože Ferkulj, 100 dolarjev
Vital Vodusek, 50 dolarjev
o. Klavdij Okorn ofm, 10 dolarjev
Karel Wolbang CM, 10 dolarjev
Jože Vovk, 5 dolarjev

Iz Kanade:

Andrej Prebil, CM, 10.700 pesov
prof. Lojze Ambrožič, 40 dolarjev
Janez Kopač CM, 10 dolarjev

VSEM DAROVALCEM-BOTROM SLOVENSKIM DUHOVNIKOM

SE SRČNO ZAHVALI IN SE LEPO PRIPOROČA ŠE VSEM DRUGIM

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

kulturni večeri ki so bili

8. kulturni večer

DELEŽ SLOVENSKE EMIGRACIJE pri ustanovitvi slovenskega šolstva na Tržaškem pod zavezniško vojaško upravo leta 1945. in 1946. je bila vsebina predavanja, ki ga je dr. Srečko Baraga v okviru zgodovinskega odseka imel 3. oktobra 1970 zvečer v veliki dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu pri proslavi 25-letnice tega pomembnega kulturno-zgodovinskega dogodka. Proslavo je pripravil poseben pripravljalni odbor. Slovenska kulturna akcija pa je predavanje na avtorjevo željo zapisala kot svoj letošnji 8. kulturni večer.

9. kulturni večer

NAŠ IZSELJENSKI TU IN SEDAJ je bil naslov izredno tehtnemu, pomembnemu in aktualnemu predavanju, ki ga je imel v soboto 17. oktobra 1970 ob osmih v gornji dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu dr. Vinko Brumen kot letošnji 9. kulturni večer Slovenske kulturne akcije. Predavanje je bilo v okviru filozofskega odseka.

Predavatelj je začel z dvema citatoma, ki naj bi pokazala značaj predavanja. Prvi je iz knjige F. Díaza Plaža „El español y los siete pecados capitales“ in se glasi: „Morda je primerno, da po toliki hvali naših kreposti, razmišljamo nekoliko o naših grehih... zlasti poglavitnih.“ „Kdor opisuje grehe špancev, se teh ne reši... Podpisani torej ni sodnik; prej je priča in sokrivec.“

S tem navedkom je hotel predavatelj nakazati, da ni prav, če se ponašamo samo z vrlinami, marveč moramo imeti dovolj poguma, da spregovorimo kdaj tudi o svojih napakah. Zlasti pa je hotel poudariti, da smo nerednosti in nerodnosti v življenju skupnosti na nek način sokrivi vsi. Kakor se ugotavlja, da je genij plod lastnega daru in prizadevanja, pa tudi kulture in podpore ali oviranja v obližju, enako so paroksizmi zla bolj mogoči, kadar jih življenje v skupnosti dopušča, jim nudi plodna tla. Tudi če se kaki posamezniki postavijo odločneje v službo zla, smo jim to omogočili, morda jih kdaj v to celo poženemo tudi tisti,

ki smo ostali v pravem. Človek sebe spoznava in uravnava ter celo določa tudi po podobi, ki jo o njem imajo drugi. Zato smo odgovorni ne le zase, ampak tudi za druge, ne da bi zmanjševali njihovo osebno krivdo.

Če bi bila naša skupnost zares zdrava, marsikaj tega, kar doživljamo, ne bi bilo mogoče ali vsaj ne bi zavzelo takih razsežnosti. Zato je prav, da si izprašamo tudi skupinsko vest in skušamo najti korenine pojavov, ki hromijo in uničujejo naš napor, da bi v miru dosegli čim višjo polnost osebnega in skupnega življenja.

Drugi navedek je iz predavateljeve knjige „Iskanja“: „Z ničemer pa nočem nikogar učiti, kaj naj misli o tej stvari in kako naj ravna v onem primeru. Zase iščem rešitev, le da pri tem na glas mislim. Vesel pa sem vsakogar, ki hoče misliti z menoj. Ni treba, da enako.“

S tem je hotel predavatelj podčrtati že večkrat izraženo misel, da kakor nikogar drugega tudi sebe nima za nezmotljivega, da noče trditi, da ima v svojih razčlembah v vsem in povsem prav, da zato noče nikogar učiti, marveč le razmišlja in po svoje išče vzrokov naših težav ter izhoda iz njih. Hotel bi, ne obtoževati, le raziskovati in razčiščevati.

Meni namreč, da do marsičesa, kar kali naše sožitje in hromi skupno prizadevanje, ne bi prišlo, če bi svoje probleme obravnavali javno in skupno, če bi o njih vsi in več razmišljali ter vsi in več prispevali k njihovim rešitvam. Zaprtost vsakogar le v njegov lastni svet, nevajenost videti ga tudi skozi oči drugih je vir premnogege nesoglasja med nami.

Tako je hotel predavatelj sprožiti skupno razmišljanje o problemih naše skupnosti in je v predavanju dal v razpravo svoje poglede zlasti na naslednja vprašanja: Kakšne vrste izseljenci smo? Če smo politični, ali to pomeni, da moramo vse svoje življenje podrediti politiki? Katere so naloge politike v naši izseljenski skupnosti? Kaj bi pomenila trditve, da smo verski izseljenci? Odkod pomanjkanje medsebojne ljubezni in izbruhi sovražnosti med nami?

Namenoma je predavatelj vprašanja ostro zastavil, ker je hotel vzbuditi razgovor in razmišljanje o njih. To mu je tudi uspelo, saj je v živahno diskusijo po predavanju posegel velik del poslušalcev, ki so bili skoraj napolnili dvorano.

Predavanje bo v celoti objavljeno v 3. številki letošnjega Meddobja.

iz uprave

V Clevelandu, ZD, je umrl naš zvesti poverjenik g. France Lončar, vodja Slovenske pisarne in požrtvovalni razpečevalec slovenske emigracijske tiskane besede. Slovenska kulturna akcija je z njim izgubila dolgoletnega dragocenega sodelavca. Hvala mu za vse!

V New Yorku, ZD, pa se je od našega poverjenišтва poslovil zvesti in neumorni dr. Joža Basaj, bivši predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, ki je v New Yorku vodil Ligin pisarno. Slovenski kulturni akciji je bil doktor Basaj največja in najmočnejša opora v ZD. Siva leta so ga prisilila k po-koju, ki ga želi preživeti na Koroškem

pred vrati domovine, v krogu sorodnikov. Prešibka je naša beseda, s katero bi se mu mogli zahvaliti za njegovo skrb in idealno delo v korist, dvig in razmah Slovenske kulturne akcije. Iz srea mu želimo zdravja in zadovolja polno zavest, da je dobro opravil svoje delo povsod, kamor ga je bil Bog v življenju poklical.

vsebina

france papež, estar en el camino
vladimir kos, psalm, ki ga morate končati
vladimir kos, zadnji kolobar pod slapom v ká-i
frank f. bukvič, strast
vinko brumen, naš izseljenski tu sedaj

problemi mirko gogala, razvoj revolucionarne misli

glose france papež, ludwig van beethoven in france prešeren
tone gosar, moj oče

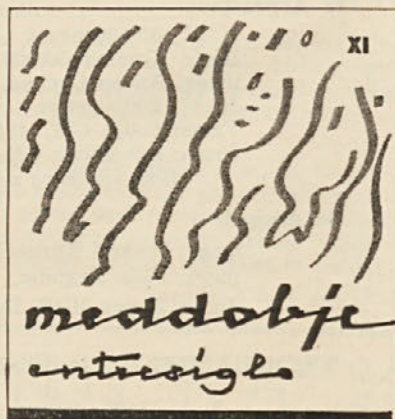
kritike in presoje

rajko ložar, tri antologije nemške lirike

mnenja vinko brumen, ali se staramo

za konec novembra bo izšlo

meddobje XI. 3

uredil france papež s konzorcijem, opremila france gorše in marjan eiletz

obiskovalec

KO se je odprla pomlad v tem svetu – najprej jo spoznamo iz naličev dežja in vdora močnega vonja cvetočih citron in jasmina – je prišel k nam Obiskovalec. V ta svet iz drugega sveta. Nihče ga ni pričakoval, a čutili smo, da mora priti. Topel večer je bil, eden tistih, za katerimi se kratka pomlad razžari v nenadno poletje. Sedeli smo na vrtu, vozovi so bili zbrani v krogu, živali so polegale pod visokimi evkalipti. Pili smo iz velikih vrčev, strmeli v ogenj in se pogovarjali. Noč je postajala vedno bolj skrivnostna – ni bilo mogoče zdržati zunaj, odšli smo v stanovanje, ki je mirno razodevalo svoj kolonialni čar. Les in železo sta govorila jezik duš.

Obiskovalec je sedel pri leseni, okovani mizi. Takoj sva se spoznala in pozdrav je sledil pozdravu. Nisem ga vprašal za namen njegovega obiska pri nas, vprašal sem ga po njegovih sanjah, kajti moral je biti godec ali romar – glas mu je zvenel kot pri prepevanju svetih Marijinih pesmi.

Sedli smo k mizi in dolgo molčali. Nismo se srečali v tej noči in v teh krajih, da bi si očitati poti, ideje in svetove, ampak da bi se spoznali. Emigrant ima dve duši – eno za ta svet, drugo za oni... Srečali smo se tudi, da bi se prijateljsko pogovorili in si ustvarili prijeten človečnosti smisel naše družbe.

Igralec, ki je sedel pri skrajnem koncu mize, se je nenadoma dvignil. Luč ga je spreminjala iz shakespearekega junaka v protijunaka iz Brechta ali Petra Weissa. Stopil je nekoliko vstran in se vrgel v igro, s katero je hotel izraziti svojo in našo prvinsko podobo stvarnosti. Pokazati je hotel tragiko in mistiko, boril se je z nečim, kar nam je dano in vzeto. Z uporno kretnjo je prijel za harmoniko in se pognal v ples, se zvijal in padal v krogu ter nazadnje obstal, strmeč v sredo biti. Nato se je naslonil in použil strup – da bi se umiril in vrnil v realnost – ter se sloko postavil pred obiskovalca, spregovoril nekaj verzov, ki jih nisem razumel, in se vrgel na tla. Da, vem, kaj je hotel s svojo igro – povedati, da se ne staramo, smo blazni igralci, prepričani se in lovimo, požiramo nože in bruhamo strele. V nas je nekaj zemsko prvinskega. In starost se ne kaže v fiziološki oslabelosti, ampak v pomanjkanju violentnih psiholoških reakcij.

Bili smo pri luči, ki je počasi pojemala. Vedel sem, da bomo vsak čas v popolni temi. In zdaj so se začele spočetjati besede, ki so hitro dobivale telesne in konkretne oblike vprašanj in mnenj, trditev in protitrditev, zaklinjanj.

Obiskovalec: presenečen sem nad vašimi slovitimi vozmi in potmi, akcijami in besedami, sunki v skrivnostno in sunki v pošastno...

Mi pa: še zdaj ne vemo, ali gremo ali stojimo; ali se staramo ali mladimo; rešujemo ali izgublamo...

On: kulturnoakcijsko delo pojočega Kurenta!

Mi: nismo skregani, le po svoje pojemo. Nekdo vpade: in svoboda, ki ni abstrakten pojem – in ljubezen, ki ni le beseda, ampak dejanje? Vpijemo; utopija! Desakralizacija...

Otipaval, vonjal in pokušal sem te čudne besede in protibesede, ki so se izvijale iz nas v svojih toplih, nekoliko pregrešnih oblikah. Nato smo jih pustili, da so odhajale v noč in se izgubile. Obrnil sem se in spet z zanimanjem poslušal Obiskovalca: „V tem pokoncilskem vretju, dejal bi, sredi Kartagine, ki gori, gori... pustimo, da nam oni, drzni graditelji cest in mostov in predorov, oni, ki hočejo napraviti toliko obljubljenega gladke ceste, na kateri naj bi se naši „stari“ vozovi – po njihovih računih – sesuli... To je teorija. Pustimo, pravim, naj zgradijo cesto – na nji bodo naši vozovi (zdaj nanovo okovani) še bolj stekli...“

Konjar, jezuit in slikar se so medtem povezali v svojo družbo pri mizi in začeli živahno razpravljati o starodavni apostolski cerkvi, od tu so prešli na predmet ekstremnih pojavov v demokratični družbi, nato pa na umetnost, ki naj bi zajemala konkretno življenje in ne miselne abstrakcije. Ampak središče srečanja v tej noči, na naši poti od morja proti velikim planotam na severu, je bil Obiskovalec. Okorajžil sem se in mu položil roko na ramo ter dejal: „Poznaš naše ideje in naš svet – tako tudi mi, ki smo to noč s teboj, spoznamo tvoje besede in tvoj svet. Ampak mi smo rod popotnih zanesenjakov; na sebi nosimo neizbrisna, stara in slovesna znamenja upornikov in borcev, pes-

nikov in kmetov. Na teh širnih planjavah nam sonce poleti požiga bradavičaste izrastke in rane, a znamenja, pridobljena v ognju in na bojiščih, ostanejo. In vendar nismo to, kar smo bili – nismo več nori plesalci, romantiki. Akcija ponočnjakov, jezuitov, raziskovalcev...“

V tistem trenutku sem bil poln nekega čustva, ki se pojavja, ko spoznamo, da smo igralci donkihotske nadrealnosti. Obiskovalec je čutil, da sem hotel reči, kako smo tuji v svoji stvarnosti. Približal se je, vzel izpod plašča neke papirje in jih počasi razložil po mizi, po stoli in po tleh. Iz njih je sestavil natančen načrt mesta z vsemi njegovimi obzidji in stolpi, zbirališči in trgi, hišami in palačami. Ozke in široke ceste so se zvijale med mestnimi predeli ter odhajale po bližnjih gozdovih in gorah. Bilo je mesto, ki sem ga poznal: rodno mesto – hiše, stolpi, terase, cerkve in pivnice. In na papirjih so bili zapisani naslovi, podatki in zapisi o domovih in vrtovih, o letnih časih, procesijah in grobovih. Pod močjo realizma in mistike mi je vizija kazala ljudi in živali, hudiče in svetnike, procesije duš; kače, grehe in molitve, muke in koprnenja. Na drugem, popolnoma orumenelem listu papirja so bili imenovani duhovi po njihovih močeh, stopnjah in podobah. Videl sem slike krogov in grap, kjer smo se borili in padali, in slike tistih, ki sem jih poznal in tistih, ki jih nisem poznal.

Z velikim trudom, pravzaprav z izničenjem samega sebe, smo mogli gledati listine. Zdaj sem spoznal – saj Obiskovalec je bil vendar povratnik, ki je prihajal iz drugega irealnega in podzemnega sveta. Zdaj sem se zavedel – bil je on.

Sklonil sem se preko zaves in vdihnil sveži zrak, ki je vel od evkaliptov. Drevje je šumelo in po nebu je naglo padal ščip. Vrnil sem se, družba je bila zdaj razigrana. Najglasnejši je bil jezuit – prepiral se je in dokazoval vzniku, da je na tej poti resnično le to, kar je praktično in uspešno. In tudi, da je v notranjosti kontinenta že leta in leta tako malo dežja, da so se celo kaktusi začeli sušiti.

Morda smo bili zdaj že drugje in morda je čas res zdravnik. Dva svetova – vsak s svojimi prerokbami, vsak s svojimi znamenji in dejanji. Tisto noč smo se razšli že proti jutru. Ves drugi dan sem premišljal o tem srečanju: Obiskovalec nas je združil in vznemiril. Prebelski spoznanja, da se je med mladimi laže razumeti in pomeniti kot med stari. Bili smo na poteh, kjer je čas brezobzirni graditelj mostov.

Minilo je nekaj dni. Obiskovalec je prihajal ob večerih na cesto. Se ustavljal v krmi, jezdil po bližnji okolici. Nisem govoril z njim, vendar pa sem vsak dan bolj čutil, da moram dobiti še enkrat tiste načrte in zapise – prizadeli so me – ter jih v popolnem miru in premisleku pregledati, prebrati in preskusiti. Končno se mi je ponudila priložnost – Obiskovalec je sedel kakih dvesto metrov vstran med nizkim grmičjem in kamenjem. Stopil sem k njemu in ga nagovoril: „Ti, ki si prišel, ali bi vsaj moral priti z namenom, da oživíš naše misli in da izgovoriš sveže oblike besed, povej mi svojo pot in svoj načrt!“ In on: „Prijatelj, čas ni ozdravil rane – poglablja jih in vas tako očišča...“ Obstal sem. Ko je namreč Obiskovalec – bil mi je poznan in obenem skrivnostno tuj – izgovoril te besede, sem se zdrznil in odrevenel. Spoznal sem ga – v preblistu trenutka sem tudi videl ob njem postavo v plašču, vzravnano in resno. Bil je Poet, njegov spremljevalec po teh poteh in grapah in krogih.

Naglo se mi je odvijala misel: obiskovalec se ni vrnil iz spodnjega sveta, ampak je vanj prišel. Tu smo, kjer se vodnjaki suše in kjer je slišati ponoči prepir v zraku in okoli vozov. Ujeti smo v ječanju časa in naših usod. O, in vsak od nas se je zagrebel v košček zemlje, ki jo imamo za domovino, dokler se nam življenje ne izteče.

Nisva več govorila; pobral sem plašč in palico ter se zaprl v svoj voz. Ko sem se drugi dan prebudil – pozno v noč sem premišljal o moči in nemoči tega obiska – se je prijatelj že ločil od naše karavane. Ob tisti uri je moral biti že daleč, kajti ko sem stekel ven, nisem videl več niti prahu na obzorju, nad katerim se je sonce dvigalo v vsej moči pomladno poletnega dne.

da ne pozabimo

namesto fraze ob žalostni obletnici

V petdesetem letu po plebiscitu na Koroškem je Naš tednik, ki izhaja v Celovcu, 27. avgusta letos natisnil žgoče razpravljanje o usihanju slovenstva na Koroškem. Ponatiskujemo ga v prečiščeni različici, ki nas bole Koroška, Goriška in Primorska.

ZAKAJ bi zaprli oči in ne hoteli videti dejstva: naša narodna zavest na Koroškem pada, beseda o slovenskem materinem jeziku ali o slovenski narodni kulturi se čuje vedno manj in vedno tiše. Raznarodovanje, ki je spremljalo naše narodno življenje doslej kot posledica socialne razlike med večinskim nemškim narodom na eni in našo narodno skupino na drugi strani, se v zadnjih desetletjih sumljivo hitro stopnjuje in to spričo napredovanja praktičnega materializma v dobi tehnizacije in industrializacije v letih rastočega tujskega prometa in še brezkulturnega socialističnega humanizma. Število onih, ki so danes še pripravljeni na žrtve za porast narodne kulturnosti, srčne in umske izobrazbe, za veljavo materinega jezika, za dobro ime prednikov in narodne zgodovine, se manjša od leta do leta.

Abotno bi bilo, če bi se pri tem dejstvu tolažili s številom dijakov Slovenske gimnazije ali poslušalcev ali gledalcev katerega koli pevskega ali odrskega nastopa lastnih vrst ali gostovanja. Pri tem na uho: kako velika je kulturna zavednost neke dijaške mladine, če jo ocenjujemo po raznih publikacijah „Sršenov“ in podobnih? In ali ni tako, da prosvetno vedno bolj živitarimo s pomočjo gostovanj prosvetnih aktivistov tostran ali onstran državne meje?

Dodajmo še žaloigro našega elementarnega šolstva! Trditev da ostaja število za dvojezični pouk prijavljenih učencev stacionarno, je pesek v oči. Šolska mladina naših krajev v šoli in izven šole vprek pozablja materin jezik in se privaja nemščini, slovenski prijavljenci v šolah postajajo spričo neprijaznega vzdušja do slovenščine pravi kulturni junaki.

Politični zgodovinarji bodo nekoč iskali vzroke naglega ponemčevanja in krute kulturne žaloigre. Zagovor treznih nemških krogov zadevno se glasi, da je težko kaj storiti ob dejstvu, če je slovenski narod sam brez zadostne kulturne odpornosti. Mi pa se čisto hočemo opravičevati z izključno krivdo naroda-soseda in države.

Ne tajimo pravice vsakega odraslega človeka, da sme sam odločevati o svoji narodni in verski pripadnosti, o jeziku, v katerem govori s svojimi otroki in sosedi. Nemoralno in nacionalno odvrtno pa je, če ti nepoklicni krogi v deželi ali državi pri tem odločevanju slepomišljajo z laži-znanostjo nekega vindišarskega naroda ali ozkosrčnim izigravanjem domovinske zavesti in neposredne deželne zgodovine.

Kdo od teh se je že kdaj vprašal, ali vedo oni, ki se

predajajo raznarodovanju, za vse moralne in kulturne posledice, izhajajoče iz prezira kulturnih in duhovnih vrednot? Sodobni družboslovci ne poudarjajo zaman pomena kulturne tradicije za osebno in občestveno rast, važnosti čuta narodne kulturne skupnosti za razvoj lastne osebnosti, moralne nevarnosti menjavanja narodnosti v enem rodu. Nacionalna ozkosrčnost je, če se ta dejstva sicer naglašajo članom lastnega naroda, a krčevito zamolčijo onim, ki so v sosesčini narodno neposredno ogroženi. Še ozkosrčnejše pa je, če nekdo to kulturno žaloigro celo hvalisa in prizadete zavestno goljufa z lažjo.

Zadevno moramo žal zabeležiti, da so redke, zelo redke osebnosti nemškega soseda, ki bi bile brez objektivne krivde. V tem je zgodovinska krivda naroda-soseda!

Preveč se sklicujemo na to, da nam je treba od države in dežele teh in onih ukrepov ali odredb bodisi v pogledu šolstva, uradnega jezika, krajepisja in česar koli, če se sami z vsemi svojimi sredstvi ne upremo asimilaciji. V dobi vsesplošnega razvrednotenja kulturnih in duhovnih vrednot se mora narod, čigar obstoj je ogrožen, upreti narodni smrti z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Upreti se moramo mogočnemu toku materializma, ki hoče vse življenjske pojave soditi izključno z vidika osebne koristi in osebne ugodja.

Bodoči socialni in gospodarski razvoj nas bo še ožje povezal z narodom-sosedom. Nevarnost popolne asimilacije se bo stopnjevala, če nas veliki čas ne bo našel pripravljenih. Prošnja gre pri tem predvsem na našo mladino in tudi na vse ostale dobro misleče: zvestoba prirojeni kulturi je merilo osebne in občestvene kulturnosti, kulturna disciplina v dobi ogroženja je izključni dokaz narodne zrelosti.

Bodoča leta nas bodo našla v še ožjem sožitju z nemškim sosedom celo v okviru naših župnij, dekanij in celotne škofije. Bodoča cerkvena struktura farnih in dekanijskih svetov bo zelo važna preizkušnja naše narodne in sosedove vernosti, morale in kulture.

Ivan Cankar je pisal o narodu, ki je tisočletja krvavel in so mu že peli nagrobne bilje, a se v velikem času ni predal mehkužju, marveč si je nataknil rdeč nagelj na kamižolo in dejal: Domovina, ti si kakor zdravje, še bolj ti bom od slej posvečal um, srce in dušo!

M E D D O B J E JE REVIIA SLOVENSKEGA USTVARJALCA V SVOBODI – NAROČITE JO !

KNJIGE SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE NAJ SO LAST IN VREDNOTA VSAKE SLOVENSKE DRUŽINE !

v teh dneh bo izšla prva knjiga XI. letnika

KOT slikice, ki sem jih kot otrok slikal na gladko stran suhega lubja, takšne so tele v tej knjigi. Preproste, kdaj otroško naivne, včasih bridke, s trnom v srcu. Pisal sem jih v baraki, nekatere že v času, ko sem na tujih tleh v svojih otroških gledal svoja otroška leta. V nekaterih je domotožje, v nekaterih obup revolucijskih dni – v vseh pa je dom in spomin in ljubezen do drobnega življenja.

NA OZARAH! Prostor, ki je blizu vasi in blizu ljudem. Prostor, kjer je človek kljub temu lahko sam in sta zemlja in nebo varuha trav, klasja in miru.

(Pisatelj uvod v knjigo)

karel mauser
na ozarah
črtice

360 strani bogatega
branja najbolj branega
našega pisatelja

zbral in uredil prof. janez sever
oprema arh. marjan eiletz

NOBELOVE NAGRADE 1970

Švedska Akademija, ki na predlog posebnega žirijškega odbora vsako leto podeli Nobelove nagrade, je za letos nagradila tele svetovne kulturnike ustvarjalce:

Za književnost je nagrado prejel moderni ruski pisatelj Aleksander Solženicin, avtor romanov Prvi krog, Rakov oddelek, in Dan v življenju Ivana Deni-soviča. (GLAS bo v decembrski številki prinesel daljši esej o tem preganjanem sovjetskem književniku, ki ga nekateri svetovni knjižni kritiki štejejo za največjega pisatelja našega stoletja.) Takoj po podelitvi so uradni oblastniki kulturnega življenja v ZSSR boje-

vito nastopili proti podelitvi nagrade Solženicinu, ki ga dolže prekucstva in klevet o sovjetski politični, kulturni in družbeni stvarnosti: ponavlja se farsa, ki je doživela svoj krst v režiji kremeljskih svobodnjakov pred leti z Borisom Pasternakom, tudi Nobelovim nagrajencem.

Za medicino so nagrado prejeli nemško-angleški biofizik sir Bernard Katz; severnoameriški profesor Julius Axelrod, in švedski profesor Ulf von Euler.

Za fiziko sta bila nagrajena francoski profesor Louis Eugène Neel in švedski znanstvenik Hannes Alfen.

Za kemijo je prejel nagrado argentinski znanstvenik prof. Luis E. Leloir, ki je že tretji Nobelovec v Argentini.

Prej je bil s to nagrado odlikovan že pred leti zdravnik znanstvenik dr. Bernardo Housay, še pred njim pa je Nobelovo nagrado za mir prejel dr. Saa-vedra Lamas.

Za ekonomijo je nagrado prejel severnoameriški profesor Paul A. Samuelson, ki predava na Tehnološkem inštitutu v Massachusettsu.

Nagrado za mir pa je prejel letos dr. Norman Borlaug, severnoameriški znanstvenik, ki deluje v Mehiki. Slovi po teoretičnih in praktičnih dognanjih za izboljšavo in bogatejšo plodnost žitaric. Eden najresnejših kandidatov za to nagrado je bil letos tudi brazilski svetovno znani škof Dom Helder Camara, iz Recifeja.

knjige knjige knjige

• 20. septembra so v Solkanu ob Soči pokopali slovenskega pisatelja pomo-derne ekspresionistične generacije dominsvetovcev tridesetih let Franceta Bevka. Doma s Primorske je bil vnet bojovnik za pravice goriških in primorskih Slovencev pod fašistično Italijo, zato tudi preganjan in večkrat konfiniran. Posebno je zaslovel z romanom Kaplan Martin Čedrmac, ki je izšel v Ljubljani malo pred zadnjo vojno. Knjiga je bila v Italiji prepovedana. V romanu popisuje Bevk trpljenje slovenskega kaplana iz beneške Slovenije v času fašističnega preganjanja. Poseben knjižni biser so njegove Legende, ki so izšle pri Novi založbi v Ljubljani. Jugoslovanska knjigarna pa je nekaj let pred vojno začela izdajati njegova zbrana dela. Slovi tudi kot mladinski pisatelj. Njegova povest Lukec in njegov škorec se godi v Argentini; novejša Grivarjevi otroci pa je izšla v Tokiju tudi v japonsščini. Po drugi vojni je pisatelj stal blizu vladajočemu režimu. Umrl je 17. septembra letos v Ljubljani, prav na svoj 80. rojstni dan.

• Izšle so celovške Mohorjeveke za leto 1971. Obsežejo štiri knjige: Mohorjev koledar 1971, posebej namenjen Slovincem na tujem. Piše o vprašanjih osrednje Slovenije, o problemih našega zamejstva in o Slovencih na tujem. Prinaša tudi izveček iz najbolj zanimivih slovenskih knjig zadnjega časa. - Večerniška povest Petrinka, ki jo je napisal Ivan Matičič. Zgodba prikazuje izraziti lik slovenske kmečke matere in njene življenjske usode. - Knjiga Th. Bleiweisa Še so srečni zakoni, ki vsebuje odgovor zakoncev na anketo o vprašanju, zakaj najdemo tudi danes še srečne zakone. - Zadnja pa je o. Mihe Žužka DJ knjiga Kristjanov dan, nov pripomoček za razmišljanje s preprostim navodili za pokoncilsko duhovno življenje.

S poštino vred stanejo letošnje Mohorjeveke 105 avstrijskih šilingov.

• Pri Mohorjevi v Celovcu je izšla knjiga našega prijatelja dr. Ludvika Puša z naslovom Klasje iz viharja. Avtor v prijetno kramljajoči obliki obuja spomine na dobo med obema vojnama. K. Mauser je o knjigi med drugim za-

pisal: „Treba je reči, da je knjiga vredna branja. Prijetni so ti spomini in blizu bodo vsem našim ljudem. Lepa podoba kmečkega človeka, tista podoba, ki so jo doma po letu 1945 ubili...“ Broširana stane knjiga 75 avstr. šilingov (3 dolarjev).

• Zadruga katoliških duhovnikov v Ljubljani je izdala 2. knjigo zbirke Leto svetnikov. Ta zvezek je posebej zamišljen in urejen tako, kakor zahteva novi pokoncilski čas in posebne slovenske razmere. Vse kaže že po prvih dveh zvezkih, da bo celotna izdaja delo trajne vrednosti. Temeljiti in globok uvod v 2. zvezek je napisal dr. A. Strle, profesor teološke fakultete v Ljubljani.

• V župniji Marijinega Oznanjenja v Ljubljani (pri frančiškanih) imajo posebna predavanja za študente, ki jih je na pomlad 1954 uvedel dr. p. Roman Tominec ofm in jih potem vodil vse do maja 1968. Zadnji čas so na željo študentov ta predavanja frančiškani začeli izdajati v tisku v založbi Naše trimostovje. Kot prvo je izšlo predavanje pisatelja Alojza Rebule z naslovom Krščanska avantura. Druga knjižica prinaša predavanje primarija dr. Jurija Zalokarja o temi Kaj ima Mahatma Gandhi povedati nam. Zdaj je izšel že tretji zvezčič s predavanjem, ki ga je pred študenti imel pisatelj Edvard Kocbek o vprašanju Eros in seksus. Založba namerja letno izdati 10 knjižic, po eno vsak mesec (razen v poletnih dveh).

• Kareb Blixen, baronica von Blixen v zasebnem življenju, je bila ena najvidnejših predstavnikov danske literature. Rodila se je 1885 blizu Kopenhage in tam umrla 1962. Leta 1934 je vzbudila pozornost z zbirko „Sedem gotskih povesti“, ki jih je objavila s psevdonimom Isak Dinesen (njen dekliski priimek je Dinesen). Tej so sledili romani „Ven iz Afrike“, „Poslednje povesti“, „Sence v travi“, „Zimske pravljice“, „Angelska dogodivščina“. Bila je redna članica Danske akademije znanosti in umetnosti in častna članica Severnoameriške akademije za umetnost in književnost. Dolga leta je prebivala v Vzhodni Afriki, v Rimu in

Parizu pa je študirala slikarstvo. Večkrat je kandidirala za Nobelovo nagrado. Zvečine je svoje povesti pisala najprej v angleščini, potem šele v danščini. O dvojezičnosti je zatrnila: „Prvo zasnovano povesti napišem v angleščini. Povzetek, ki ga potem priredim v danščini, nikakor ni prevod prejšnjega: danski teksti so mnogokrat dokaj različni, tudi vsebinsko, od angleškega izvornika.“ Pred tremi leti so v New Yorku izdali knjigo „Titanica. A biography of Isak Dinesen“, posvečena pisateljici in njenemu obsežnemu knjižnemu delu. Gallimard pa je nedavno objavil francoski prevod njene knjige „Zimske pravljice“.

• V Mendonu v Franciji je umrl v starosti 69 let Pavel Evdokimov, ruski filozof in teolog, največji ruski pravoslavni mislec za filozofom Berdjajevim. Rojen je bil v Leningradu. Med njegovimi pomembnejšimi deli so razprave Dostojevski in zlo, Žena in rešenje sveta, Poroka, zakrament ljubezni, in Pravoslavje.

• V glavnem mestu sovjetske Armenije deluje inštitut Mesrop Maschtoz - Matenadaran, ki je zbral 10.450 raznih rokopisov. Rokopise verske vsebine so v turških preganjanjih Armencev iz samostanov raznesli na vse strani. Domneva se, da so med njimi pomembni in morda doslej neznani spisi cerkvenih očetov.

• Od 1. do 4. julija letos je bilo v Salzburgu III. slavistični kongres, ki je razpravljalo o ustanovitvi prve slovenske nadškofije sv. Metoda v letu 870. Častni predsednik kongresa je bil novi salzburški nadškof dr. Edvard Macheiner. Organiziral in vodil pa je zborovanja univ. prof. dr. Franz Zaziba. Od 4. do 7. julija pa so bili kongresisti gostje mesta Regensburga, kjer so z delom nadaljevali in študirali vprašanje obsodbe sv. Metoda. Danes zgodovina nesporno priznava, da je bil Metod krivično obsojen: delovno področje v Panoniji in na Moravskem mu je dočel papež, ki je tudi potrdil njegovo slovansko bogoslužje. Njegovo delovanje ni predstavljalo nikakšnega kršenja pravic salzburške nadškofije.

okno v svet

SPOMENIK SV. METODU V ELLWANGENU NA NEMŠKEM

12. julia letos so slovesno odkrili spomenik sv. Metodu v nemškem mestu Ellwangu, kjer je veliki slovenski in slovanski misijonar in apostol po krivični obsodbi nemških škofov v Regensburgu (l. 870) dve leti presedel v ječi. Mesto Ellwangen je z odkritjem tega spomenika hotelo javno priznati krivično obsodbo nad Metodom in popraviti krivico, ki so jo takratni nemški oblastniki zadali prvemu slovanskemu nadškofu. Spomenik, ki v reliefih predstavlja sojenje sv. Metoda po škofih iz Salzburga, Passaua, Regensburga in Freisinga, je delo domačega kiparja Hansa Schebleja. Metod je bil šele na intervencijo Janeza VIII. izpuščen iz zapore.

• Pri ureditvi moderno zamišljene notranjštine nove župne cerkve v Poljanah nad Škofjo Loko so sodelovali trije priznani slovenski umetniki: arh. Tone Bitenc je napravil načrte za celotno notranjo opremo; akad. slikar Stane Kregar je zasnoval barvna okna in oltarno sliko razlagajočo mašno daritev: farni patron sv. Martin je našel mesto na stebri poleg ambona; akademski kipar France Gorše, redni član Slovenske kulturne akcije, pa je podaljšal svoje evropsko bivanje, da je lahko umetniško zamislil in izdelal križev pot. Novo cerkev je 14. junija letos blagoslovil ljubljanski pomožni škof Stanko Lenič.

• V Kostanjevici ob Krki so slavili 70-letnico rojstva kiparja in slikarja Toneta Kralja. Umetnik se je rodil v kmečki hiši v Zagorici pri Dobropoljah. Med številnimi njegovimi umetninami je tudi slikarja fresk v božjepotni cerkvi na Sv. Višarjih.

• Na Žalah v Ljubljani so jeseni pokopali akademskega kiparja Lojzeta Dolinarja. Umrli je v starosti 77 let. Posebno je poznan po nagrobnem spomeniku J. Ev. Kreku pri Sv. Križu v Ljubljani, pa po monumentalnem Mojzesu, ki ga je Plečnik postavil na svojo zgradbo Univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

SAMO ŠE DO KONCA 1970

nudi Slovenska kulturna akcija tehle 20 knjig po izredno nizki ceni:

CENE			
broš.	plat.	v novih pesih	
IVAN PREGELJ		DANTE ALIGHIERI	
MOJ SVET IN		BOŽANSKA	
MOJ ČAS	8 9	KOMEDIJA – PEKEL	6
NARTE VELIKONJA		ROMAN PAVLOVČIČ	
LJUDJE	8 10	ZGODOVINSKI ATLAS	
ZANKE	10 13	SLOVENIJE	12 15
ARKO - BERTONCELJ		ALOZIJ GERŽINIČ	
DHAULAGIRI	8 10	DNEVI SMRTNIKOV	5 7
ZORKO SIMČIČ		STANKO MAJCEN	
ČLOVEK NA OBEH		POVESTICE	5 6
STRANEH STENE	8	ALEKSANDER PUŠKIN	
STANKO KOCIPER		PAVLJICE I. in II.	1,50 1,80
NA BOŽJI DLANI	6	MARKO KREMŽAR	
RUDA JURČEC		SIVI DNEVI	5 6
LJUBLJANSKI TRIPTIH	5	MILAN KOMAR	
KAREL MAUSER		POT IZ MRTVILA	5
JERČEVI GALJOTI	3,50	IVAN HRIBOVŠEK	
MIRKO KUNČIČ		PESEM	
GORJANČEV PAVLEK	5 7	NAJ ZAPOJEM	6
NEVA RUDOLF		VINKO BRUMEN	
ČISTO MALO LJUBEZNI	3,80 5,50	ISKANJA	7 9

VABIMO POSEBEJ SLOVENSKE STARŠE V IZSELJENSTVU, DA OTROKOM KUPIJO KAR NAJVEČ SLOVENSkih KNJIG: LE S PRIDNIM BRANJEM ŽLAHTNO ZAPISANE SLOVENSKE BESEDE BO MLADI ROD, KI NAM RASTE V TUJINI, OHRANIL BOGATJO MATERINŠČINE IN Z NJO TUDI IZROČILA NAŠE SLOVENSKE TRADICIJE IN SLOVENSkih KULTURNIH IN NARODNIH VREDNOT.

R O J A K I –

OBOGATITE SVOJO KNJIŽNICO Z DELI SLOVENSkih PISATELJEV V VELIKEM SVETU. PODPRITE SLOVENSko USTVARJALNOST V SVOBODI.

NAJLEPŠE DARILO ZA MIKLAVŽA IN ZA BOŽIČ JE –

LEPA SLOVENSKA KNJIGA

OPOZARJAMO, DA SE BODO PO NOvem LETU TE IN DRUGE KNJIGE NAŠE ZALOŽBE PODRAŽILE ZA 30 Odstotkov!

novi poverjeniki

Cleveland, ZD: **Janez Ovsenik**, Slovenska pisarna, 6304 St. Clair Ave, Cleveland 44103 Ohio, U.S.A.

New York, ZD: **Tone Osoln.k.**, League of C.S.A., P.O. Box 32, Brooklyn 11227, NY, U.S.A.

Toronto, Kanada: **Otmir Mauser**, 338 Woburn Ave, 320 Toronto, Ont, Canada.

darovi

Vida Mozetičeva, Argentina 10 pesov

Ciril Milavec, Argentina, 20 pesov

arh. Viktor Sulčič, 2 pesa

dr. Stane Šušteršič, ZD, 10 dl.

dr. Franc Puc, ZD, 26 dolarjev

Studia Slovenica, ZD, 2 dol.

Franc Kovačič, ZD, 5 dolarjev

N. N., ZD, 6 dolarjev

Karla Hersche, Nemčija, 11 nemških mark

dr. M. S., Nemčija, 20 mark

ing. Fr. P., Nemčija, 10 mark

Stane Gladnig, Nemčija 12 mark

jubilejni dar

dr. Milan Kopušar, ZD, 30 dolarjev

podporna članarina

dr. Stane Šušteršič, ZD, 10 dl. Avgust Horvat, Argentina, 30 pesov

Boris Koman, Argentina, 100 pesov

Janez Jeretina CM, Argentina 30 pesov

Jaka Fideršek, Argentina, 20 pesov

Marjan Šušteršič, Argentina, 20 pesov

vsi darovi iz Argentine so navedeni v novi valuti

CORREO ARGENTINO SUUC. 6	TARIFA REDUCIDA
	CONCESION 6228
	R. P. I. 953701